

Nyiri Péter

Széphalmon megnyílt A Magyar Nyelv Múzeuma

Kazinczy fiatalkorában gyakorta megcsodálta azt a szelíd emelkedésű halmot, amelyen később házat épített. A helyet aztán immár Széphalomnak nevezve, a magyar irodalom és művelődés korabeli központjává tette. A tudományok művelésére alkalmas, szabatos és igényes nyelv eszménye elvetett maghoz volt hasonlatos: idővel terebélyes fává nemesedett, és gyümölcsöket termett, amelyek ma is táplálják nemzetünket. A nyelvújításnak köszönhető mintegy tízezer szavunk is segített abban, hogy a magyar nyelv azon néhány tucat nyelv közé tartozhasson, amelyen minden tudomány anyanyelven is művelhető. A nagy irodalomszervező, „a széphalmi mester” szellemisége (és talán szelleme is) emlékkertté, zarándokhelyé avatja Széphalmot, ahol a tiszteletadás felemelő kötelességének teljesítése közben a nyelvápolás, a helyes magyarságért való küzdelem fontosságát is megsejtheti az oda látogató. Az emlékezés hangulata, a Kazinczy-emlékkert sírjainak ódon bája, az emlékcarnok klasszikus szépségű oszlopai és a százasodó fák erős sugárzó, múltat őrző alakjai mellett most a Kazinczy-féle hagyományok folytatása, a jövő is körvonalazódni látszik. Olyannyira, hogy 2008. április 23-án megnyitotta kapuit az érdeklődők előtt A Magyar Nyelv Múzeuma. A nyelv-múzeum létrehozásának ötletét Pásztor Emil, az egri főiskola tanára vetette fel 1994-ben, a Kazinczy Ferenc Társaság közgyűlésén. Majdnem másfél évtizedes várakozás, reménykedés, pénzügyi nehézségekkel való küzdelem, fáradozás és munka után végre teljesült az álom. Az épületet Radványi György, Ybl-díjas építészmérnök tervezte, neves nyelvészek, irodalomtörténészek és muzeológusok közreműködésével pedig elkészült az intézmény szakmai programja. A létesítmény felépítéséhez és működtetéséhez szükséges összegről az Európai Unió, illetve a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei közgyűlés gondoskodott. Az új múzeum a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Szervezet egyik intézménye.

A látogatók jelenleg három ideiglenes tárlatot tekinthetnek meg: Kazinczy könyvtárának kincseit a Sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtárából, korvinaképeket az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményéből és Csete Ildikó *Ősi jelek, ómagyar szövegek kárpitokon* című kiállítását. Az állandó tárlat, amely a magyar nyelv múltját, jelenét és jövőjét mutatja be, ez év októberében nyílik meg.

A Magyar Nyelv Múzeumát máris érték, érik támadások. Az épület formáját és stílusát illető bírálatok esztétikai, ízlésbeli kérdésként értelmezhetők. A múzeum többfunkciójú, a cél-

nak megfelelő épülete maradéktalanul megadja a lehetőségeket a tervezett kiállításokhoz és rendezvényekhez. Az ovális alakú, bástyaszerű épületrész a napfényben csillogó színes üvegdarabkáival, az oldalán az éjszakai sötétben az égbolt felé törő fénycsóvaival; a csodálatos kilátás a környező hegyekre, a múzeumbelső masszív, nyugalmat árasztó kék falai a magyar nyelv őrzésének-ápolásának és bemutatásának méltó helyévé teszik az építményt.



Felháborítóbb, egyúttal a magyar nyelvet és a magyarságot is kritizáló kérdések azok, amelyek szerint: miért kell a magyar nyelvnek múzeum? Nyelvünk isteni adomány, nemzeti öntudatunk és kultúránk letéteményese: őrizni, ápolni és védeni kell. A *múzeum* (museion) szó egykor a múzsák találkozóhelyét jelölte. A Magyar Nyelv Múzeumának a magyar nyelv szellemét kell megőriznie és sugározni az egész Kárpát-medencébe és az egész világ magyarsága számára. Nyelvünk a negyvenedik legnagyobb a világ nyelveinek sorában. Erős: ha összefogunk, örökre megőrizhetjük, és elpusztíthatatlanná tehetjük. Mert nemzedékek sora folytatja majd az őrzés nemes hagyományát.

A Magyar Nyelv Múzeumára igenis nagy szükség van. Bemutatni a csodálatos magyar nyelvet nemzetmentő kötelesség is: védelem az idegen támadások, a nyelvroboló, nyelvet megszenteltelenítő törekvések, a nyelvet a jelentéstől megfosztó, csak játékra-játszadozásra szolgáló üres formának tekintő írói teljesítmények, az életidegen tudományos irányvonalak globalizáló, nemzeti jellegtől mentesíteni akaró igyekezete ellen.

A Magyar Nyelv Múzeumának épülete lehetőséget kínál előadások, konferenciák, könyvbemutatók szervezésére. A színpad és a kétszáz férőhelyes nézőtér a legkülönfélébb rendezvényeknek (hangversenyeknek, színdarabok bemutatásának) adhat helyet. Az intézmény pedagógiai tevékenységet is kíván folytatni: rendhagyó irodalomórák szervezésével, oktatócsomagok készítésével segíti majd a magyar nyelv és irodalom tanítását.

A magyar nyelv múltja, jelene és jövője című állandó kiállítás októberre készül el. A múzeum ezzel teljesítheti fő küldetését, az anyanyelvi kultúra közvetítését. Bemutatja a magyar nyelv történetét, a magyar nyelven alkotók műveit, a nyelvváltozatok jellemzőit, a magyar nyelvvel foglalkozó alapműveket, könyveket és folyóiratokat. Külön részletekben ismerkedhetnek meg a látogatók anyanyelvünk szókincsével, valamint a retorikával, a nyelvújítás történetével. A magyar

nyelv bemutatását a modern technika, a multimédia eszközei támogatják majd: hangfelvételtől multibéli jeles magyar írók, művészek, tudósok szólalnak meg, a gyerekek számítógépes játékok segítségével ismerkedhetnek nyelvünkkel.

A múzeum kutatókat is vár és fogad, tervei szerint ugyanis tudományos kutatások központjaként is kíván működni.

A múzeum céljai között szerepel az is, hogy kapcsolódjék a nyelvvelés mozgalmához, ezzel is munkálkodva a magyar nyelv ápolásán és tisztaságának, szépségének megőrzésén. Bízunk benne, hogy nagyon sokan meglátogatják A Magyar Nyelv Múzeumát, és kellemes perceket, sőt órákat töltenek el ott. S így talán egyre több ember ébred rá arra az igazságra, amelyet Jókai Mór a következő szavakkal fogalmazott meg: „Egy kincse van minden nemzetnek adva / Míg azt megőrzi híven, addig él. / E kincs neve: az édes anyanyelv.”

Más hazában híven őrzik,
mindazt ami nemzeti.
Ősi kincsét a magyar nép
Megveti és elveti.
A magyar magyarnak lenni
Elfeled vagy szégyenel,
És az ily elkorcsosult nemzet
Életet nem érdemel.

Petőfi Sándor: A magyar nemzet, 1845